

Slöjd och hantverk

Vanor och värderingar 2012–2015

Linn Annerstedt, Annika Bergström och Jonas Ohlsson [SOM-rapport nr 2016:10]

Innehållsförteckning

Information om den nationella SOM-undersökningen	1
Undersökningens uppläggning	1
Svarsfrekvens och bortfall	2
Tabell 1 Gått på hemslöjdsmarknad/-utställning efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2015 (procent)	4
Tabell 2 Syslat med handarbete/hantverk efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2015 (procent).....	5
Tabell 3 Ägnat sig åt kreativ verksamhet och gått på konstutställning och hemslöjdsmarknad/utställning, 2015 (procent)	6
Tabell 4 Intresse för hemslöjd/handarbete i allmänhet, 2012–2015 (procent)	6
Tabell 5 Intresse för hemslöjd/handarbete efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2015 (procent).....	7

Information om den nationella SOM-undersökningen

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför varje höst sedan 1986 en nationell frågeundersökning i syfte att kartlägga den svenska allmänhetens vanor och attityder på temat Samhälle, Opinion och Medier. Data samlas in via postala och webbaserade enkäter, och varje undersökning genomförs under i huvudsak samma förutsättningar för att resultaten från de olika åren ska vara jämförbara.

SOM-institutet är en samverkan mellan två forskningsenheter vid Göteborgs universitet: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG) samt Statsvetenskapliga institutionen. En rad forskningsprojekt samverkar med SOM-undersökningarna – flertalet med förankring i någon av dessa institutioner – men även externa projekt och andra aktörer deltar regelbundet.

Resultaten från SOM-undersökningarna redovisas i årliga publikationer där de medverkande forskarna presenterar analyser baserade på de senaste resultaten. En utförlig metoddokumentation från den nationella SOM-undersökningen 2015 kommer att publiceras i Vernersdotter, Frida "Den nationella SOM-undersökningen 2015", i Ohlsson, Jonas, Oscarsson, Henrik & Solevid, Maria (red.) *Ekvilibrium*, som ges ut av SOM-institutet och släpps i juni 2016.

Undersökningens uppläggning

Den nationella SOM-undersökningen har sedan starten 1986 genomförts i form av en postenkät riktad till ett systematiskt sannolikhetsurval av Sveriges befolkning. Sedan 2012 har respondenterna även getts möjlighet att svara via webben. Från och med 2009 års undersökning är åldersintervallet 16–85 år.¹ Utländska medborgare har ingått i urvalet sedan 1992.

Omfattningen av undersökningen har ökat efterhand både vad gäller antalet frågor och antalet svarspersoner. 2015 utgjordes den nationella SOM-undersökningen av fem parallella riksrepresentativa delundersökningar, vilka baseras på ett urval om vardera 3 400 personer, dvs. totalt 17 000 personer. Datainsamlingen för de fem formuläerna genomfördes under identiska förutsättningar. Ungefär en fjärdedel av frågorna är gemensamma för samtliga formulär.

Frågan om intresset för hemslöjd och handarbete i allmänhet ingick i formulär 1. Frågan om gått på hemslöjdsmarknad/-utställning, frågan om sysslat med handarbete/hantverk, frågan om kreativt arbete och frågan om gått på konstutställning ingick i formulär 1 och 2. Frågan om gått på hemslöjdsmarknad ingick i samtliga fem formulär.

Fältarbetet för den nationella undersökningen följer i huvudsak samma upplägg år från år. Huvuddelen av datainsamlingsarbetet genomförs under hösten. Enkäten skickas ut i slutet av september månad. Under fältperioden genomförs successivt en serie påminnelseinsatser postalt och per telefon. Fältarbetet avslutas senast under februari månad. Redan vid novembers utgång har i allmänhet drygt 90 procent av dem som slutligen kommer att medverka skickat tillbaka sin enkät.

---

¹ I de nationella SOM-undersökningarna 2000–2008 var åldersintervallet 15–85 år; 1992–1999 15–80 år; 1986–1991: 15–75 år.

De nationella SOM-undersökningarnas upplägg, 1986–2015

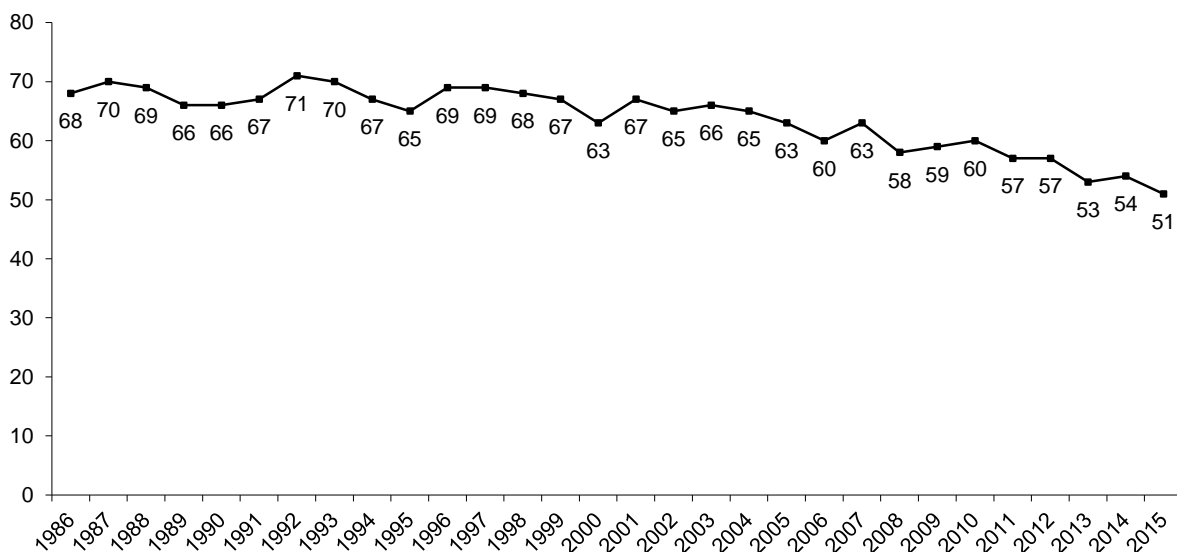
År	Urvalsmetod	Antal formulär	Total urvalsstorlek	Medborgarskap	Åldrar
Systematiskt					
1986	sannolikhetsurval	1	2 500	Både sv. & utl.	15–75 år
1987–1988	"	"	"	Endast sv.	"
1989	"	"	"	Både sv. & utl.	"
1990–1991	"	"	"	Endast sv.	"
1992–1995	"	"	2 800	Både sv. & utl.	15–80 år
1996	"	"	28 411	"	"
1997	"	"	2 800	"	"
1998	"	2	5 600	"	16–80 år ²
1999	"	"	"	"	15–80 år
2000–2005	"	"	6 000	"	15–85 år
2006	"	"	6 000	"	"
2007–2008	"	"	6 000	"	"
2009–2011	"	3	9 000	"	16–85 år
2012	"	4	12 000	"	"
2013	"	5	17 000	"	"
2014	"	4	13 600	"	"
2015	"	5	17 000	"	"

Kommentar: ¹Gruppen 15-åringar var inte inkluderade i det ursprungliga urvalet utan tillfördes i efterhand undersökningens första urval om 2 800 personer. ²Gruppen 15-åringar var inte inkluderade i urvalet.

Svarsfrekvens och bortfall

SOM-undersökningarna har sedan starten 1986 haft en relativt hög svarsfrekvens. För samhällsvetenskapliga postenkäter har svarsfrekvensen brukat ligga på mellan 60 och 70 procent, men det har under senare år blivit svårare att nå dessa nivåer. Figuren nedan illustrerar förändringen i svarsmönster för den nationella SOM-undersökningen år 1986–2015.

Svarsfrekvens i den nationella undersökningen, 1986–2015 (procent av nettourvalet)

Svarande och bortfall i den nationella SOM-undersökningen 2015

	Formulär 1	Formulär 2	Formulär 3	Formulär 4	Formulär 5	Totalt
Ursprungligt urval (brutto)	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400	17 000
Bortdefinierade (naturligt bortfall)	181	172	187	195	172	907
Nettourval	3 219	3 228	3 231	3 205	3 228	16 093
Ej anträffade/svarsvägrare	1 645	1 570	1 524	1 608	1 490	7 837
Antal svarande	1 574	1 658	1 689	1 597	1 738	8 256
Svarsfrekvens: brutto	46 %	49 %	50 %	47 %	51 %	49 %
Svarsfrekvens: netto	49 %	51 %	53 %	50 %	54 %	51 %

Kommentar: Med naturligt bortfall avses adress okänd, avflyttad; sjuk, institutionell vård; bortrest under fältperioden, studier/militärtjänstgöring på annan ort; ej svensktalande, ej kommunicerbar; bosatt/studerar/arbetar utomlands; förståndshandikappad; avliden.

Svarsfrekvensen (netto) för den nationella SOM-undersökningen 2015 är 51 procent; 49 procent för formulär 1, 51 procent för formulär 2, 53 procent för formulär 3, 50 procent för formulär 4 och 54 procent för formulär 5.

Det finns skillnader i svarsbenägenhet hos olika grupper av respondenter i SOM-undersökningarna. Kvinnor svarar exempelvis i något större utsträckning än män. Den största skillnaden i svarsmönster finner vi mellan åldersgrupper. Svarsviljan hos personer över 50 år är stabil över tid medan de yngre åldersgrupperna dalar i svarsfrekvens. Den mest svarsvilliga gruppen utgörs av 70–79-åringar medan svarsviljan är lägst bland 20-24-åringar.

***

SOM-institutet har i samverkan med Nämnden för hemslöjdsfrågor undersökt hur ofta svenskarna hemslöjdar och handarbetar och hur intresserade svenskarna är av hemslöjd och handarbete.

Docent Annika Bergström och fil.dr Jonas Ohlsson har varit undersökningsledare för 2015 års SOM-undersökningar och har det övergripande ansvaret för undersökningarnas utformning och genomförande. Fil. kand. Frida Vernersdotter har varit biträdande undersökningsledare för 2015 års nationella SOM-undersökning med ansvar för datainsamling och databearbetning. Pol. kand. Linn Annerstedt har svarat för databearbetning och presentation i föreliggande rapport.

Tabell 1 Gått på hemslöjdsmarknad/-utställning efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2015 (procent)

	Ingen gång	Någon gång under de senaste 12 mån	Någon gång i halvåret	Någon gång i kvartalet	Någon gång i månaden	Någon gång i veckan	Flera gånger i veckan	Summa	Antal
Totalt 2012	66	17	9	6	2	0	0	100	1 519
Totalt 2013	62	24	8	4	2	0	0	100	1 574
Totalt 2014	68	15	7	6	3	1	0	100	1 665
Totalt 2015	71	16	7	4	2	0	0	100	3 105
Kvinna	64	17	9	6	3	0	1	100	1 623
Man	77	14	5	3	1	0	0	100	1 474
16–19 år	79	10	5	6	0	0	0	100	115
20–29 år	77	13	4	4	2	0	0	100	323
30–39 år	74	18	5	2	1	0	0	100	353
40–49 år	74	17	6	3	0	0	0	100	505
50–59 år	74	16	6	3	1	0	0	100	544
60–69 år	67	15	9	5	3	0	1	100	632
70–79 år	61	18	8	8	4	0	1	100	504
80–85 år	71	11	12	3	2	1	0	100	129
Låg utbildning	72	13	9	4	2	0	0	100	455
Medellåg utbildning	78	13	5	3	1	0	0	100	901
Medelhög utbildning	69	18	6	5	2	0	0	100	714
Hög utbildning	68	17	8	5	2	0	0	100	980
Arbetarhem	76	14	5	3	2	0	0	100	1 158
Jordbrukarhem	68	13	8	7	2	2	0	100	83
Tjänstemannahem	67	19	9	4	1	0	0	100	1 084
Högre tj-mannahem	72	14	6	5	3	0	0	100	306
Företagarhem	71	12	8	5	3	0	1	100	264
Ren landsbygd	65	17	9	6	2	0	1	100	439
Mindre tätort	68	17	7	5	2	1	0	100	593
Stad eller större tätort	70	17	7	4	2	0	0	100	1 488
Sthlm, Gbg, Malmö	78	12	5	3	2	0	0	100	529
Stockholmsområdet	77	13	5	4	1	0	0	100	641
Östra mellansverige	67	20	8	3	2	0	0	100	511
Småland med öarna	67	18	8	4	3	0	0	100	278
Sydsverige	77	11	5	5	2	0	0	100	451
Västsverige	73	14	8	3	2	0	0	100	663
Norra mellansverige	66	18	6	9	1	0	0	100	250
Mellersta Norrland	60	21	6	7	4	2	0	100	136
Övre Norrland	61	20	10	5	2	0	2	100	172

Kommentar: Frågan lyder 'Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna gjort följande? - Gått på hemslöjdsmarknad/-utställning'. Svartalternativ redovisas i tabellen. 53 personer lät bli att svara på delfrågan och 74 personer lät bli att svara på hela frågan, vilket motsvarar sammanlagt 3,93 procent. Procentbasen utgörs av dem som besvarat respektive delfråga.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2012–2015.

Tabell 2 Sysslat med handarbete/hantverk efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2015 (procent)

	Ingen gång	Någon gång under de senaste 12 mån	Någon gång i halvåret	Någon gång i kvartalet	Någon gång i månaden	Någon gång i veckan	Flera gånger i veckan	Summa	Antal
Totalt 2012	45	11	7	8	12	8	9	100	2 987
Totalt 2013	52	11	6	6	10	6	9	100	1 582
Totalt 2014	50	10	6	6	11	8	9	100	1 666
Totalt 2015	49	11	7	7	10	7	9	100	3 120
Kvinna	42	14	8	7	10	7	12	100	1 638
Man	60	7	6	6	9	6	6	100	1 474
16–19 år	48	14	11	9	9	4	5	100	116
20–29 år	42	14	9	10	13	5	7	100	325
30–39 år	47	15	9	8	9	5	7	100	353
40–49 år	59	10	8	5	7	5	6	100	503
50–59 år	53	13	6	7	10	5	6	100	544
60–69 år	49	9	6	5	11	8	12	100	634
70–79 år	50	7	5	5	10	10	13	100	509
80–85 år	53	7	4	7	7	7	15	100	135
Låg utbildning	55	9	5	5	6	7	13	100	462
Medellåg utbildning	52	10	6	6	10	6	10	100	908
Medelhög utbildning	50	11	7	7	11	6	8	100	712
Hög utbildning	49	12	9	7	10	7	6	100	979
Arbetarhem	52	9	6	6	9	7	11	100	1 159
Jordbrukarhem	47	7	6	7	12	6	15	100	86
Tjänstemannahem	50	13	8	7	10	6	6	100	1 087
Högre tj-mannahem	53	10	9	4	12	7	5	100	305
Företagarhem	47	9	8	6	9	8	13	100	266
Ren landsbygd	41	11	7	7	12	8	14	100	443
Mindre tätort	51	9	6	6	8	9	11	100	594
Stad eller större tätort	52	11	8	7	10	5	7	100	1 494
Sthlm, Gbg, Malmö	55	12	6	7	9	5	6	100	530
Stockholmsområdet	51	11	9	7	11	5	6	100	642
Östra mellansverige	49	10	7	5	11	7	11	100	514
Småland med öarna	49	12	5	6	9	8	11	100	279
Sydsverige	53	11	8	8	6	7	7	100	453
Västsverige	52	9	7	7	9	6	10	100	664
Norra mellansverige	48	12	5	6	11	7	11	100	252
Mellersta Norrland	50	10	4	7	8	9	12	100	137
Övre Norrland	44	10	9	7	15	6	9	100	175

Kommentar: Frågan lyder 'Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna gjort följande? - Sysslat med handarbete/hantverk'. Svartalternativen redovisas i tabellen. 39 personer lät bli att svara på delfrågan och 74 personer lät bli att svara på hela frågan, det motsvarar sammanlagt 3,5 procent. Procentbasen utgörs av dem som besvarat respektive delfråga.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2012–2015.

Tabell 3 Ägnat sig åt kreativ verksamhet och gått på konstutställning och hemslöjdsmarknad/utställning, 2015 (procent)

	Ingen gång	Någon gång under de senaste 12 mån	Någon gång i halvåret	Någon gång i kvartalet	Någon gång i månaden	Någon gång i veckan	Summa	Antal
Tecknat/målat	68	10	5	5	6	6	100	3 105
Fotograferat/filmat	28	6	5	8	21	32	100	3 094
Gått på konstutställning	60	18	10	8	4	0	100	3 102
Sysslat med handarbete/hantverk	51	11	7	6	10	15	100	3 120
Gått på hemslöjdsmarknad/ utställning	70	16	7	4	2	1	100	3 105

Kommentar: Frågan lyder 'Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna gjort följande?' Svarsalternativen redovisas i tabellen. Procentbasen utgörs av dem som besvarat respektive delfråga.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2015.

Tabell 4 Intresse för hemslöjd/handarbete i allmänhet, 2012–2015 (procent)

	Inte alls intresserad		Inte särskilt intresserad		Ganska intresserad		Mycket intresserad		Summa	Antal
2015	22	37	30	11	100	1 519				
2014	22	36	31	11	100	1 679				

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Summa	Antal
2013	20	12	11	10	8	12	6	5	7	3	6	100	1 591
2012	23	12	12	9	7	12	6	6	5	3	5	100	1 528

Kommentar: Frågan lyder 'Hur intresserad är du i allmänhet av: - hemslöjd/handarbete'. För 2012 och 2013 gäller att skalan går från 0 till 10. Skalan är numerisk med verbaliserade ändpunkter där 0 har etiketten 'Inte alls intresserad' och 10 har etiketten 'Mycket intresserad'. 2014 var svarsskalan fyrgradig och samtliga svarsalternativ är redovisade. 56 personer lät bli att svara på hela frågan 2015, det motsvarar sammanlagt ca 3,50 procent. Procentbasen utgörs av dem som besvarat respektive delfråga.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2012–2015.

Tabell 5 Intresse för hemslöjd/handarbete efter kön, ålder, utbildning, bostadsort, region och subjektiv klasstillhörighet, 2015 (procent)

	Mycket intresserad	Ganska intresserad	Inte särskilt intresserad	Inte alls intresserad	Summa	Antal
Totalt 2015	11	30	38	21	100	1 519
Kvinna	16	38	34	12	100	782
Man	6	22	41	31	100	732
16–19 år	19	30	32	19	100	57
20–29 år	12	34	34	20	100	148
30–39 år	9	30	36	25	100	182
40–49 år	6	21	40	33	100	225
50–59 år	8	29	42	21	100	265
60–69 år	13	30	38	19	100	319
70–79 år	14	36	35	15	100	255
80–85 år	15	39	33	13	100	67
Låg utbildning	12	37	33	18	100	234
Medellåg utbildning	12	27	41	20	100	423
Medelhög utbildning	11	29	39	21	100	341
Hög utbildning	10	30	36	24	100	490
Arbetarhem	13	30	37	20	100	550
Jordbrukarhem	(11)	(29)	(43)	(17)	100	35
Tjänstemannahem	10	29	39	22	100	506
Högre tj-mannahem	8	28	38	26	100	168
Företagarhem	11	30	35	24	100	149
Ren landsbygd	14	32	40	14	100	213
Mindre tätort	11	31	36	22	100	303
Stad eller större tätort	11	28	39	22	100	719
Sthlm, Gbg, Malmö	8	34	33	25	100	260
Stockholmsområdet	8	31	37	24	100	313
Östra mellansverige	13	36	31	20	100	271
Småland med öarna	13	28	41	18	100	122
Sydsverige	9	22	40	29	100	207
Västsverige	11	28	39	22	100	335
Norra mellansverige	14	34	39	13	100	119
Mellersta Norrland	20	27	39	14	100	56
Övre Norrland	10	37	32	21	100	92

Kommentar: Frågan lyder 'Hur intresserad är du i allmänhet av hemslöjd/handarbete'. Skalan går från 0 till 10. Skalan är numerisk med verbaliserade ändpunkter där 0 har etiketten 'Inte alls intresserad' och 10 har etiketten 'Mycket intresserad'. Procentbasen utgörs av dem som besvarat respektive delfråga. Resultat inom parentes bygger på svarstal under 50 personer.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2015.

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför årligen nationella och lokala frågeundersökningar och anordnar seminarier på temat Samhälle, Opinion och Medier.

SOM-institutet | Seminariegatan 1B | Box 710, 405 30 Göteborg
031 786 3300 | info@som.gu.se | www.som.gu.se

